

به نام خدا

مختصان معین علی

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح تقویت مرزبانی جمهوری اسلامی ایران»

اهمیت موضوع

حضور نظامی - امنیتی قدرت‌های فرامنطقه‌ای در مجاورت سرزمینی جمهوری اسلامی ایران، بی‌ثباتی امنیتی - سیاسی در برخی کشورهای همسایه، وجود برخی سایش‌های فرقه‌ای در همسایگان شرقی و احتمال تسری ناامنی به استان‌های مرزی جمهوری اسلامی ایران، توسعه نامتناسب زیرساخت‌های امنیت مرزی متناسب با عمق و دامنه تهدیدات فزاینده، نقش بالای ارتقای تدابیر حفاظتی مرزها در پیشگیری از رخنه عوامل اطلاعاتی بیگانه، فقر نسبی فرهنگی و اقتصادی برخی شهرهای مرزی و تراکم بالای گروهک‌های تروریستی مخالف جمهوری اسلامی ایران در برخی کشورهای همسایه از مهمترین دلایلی هستند که بر اهمیت رفع خلأهای تقنینی، نظارتی و اجرایی توسعه کارآمدی و اثربخشی سیاست‌های مرزبانی جمهوری اسلامی ایران افزوده‌اند.

هدف طرح

- تقویت ثبات فکری (هدف محوری)، رویه‌ای (برنامه محوری) و انسجام بخشی ساختاری برای انسداد، نظارت و کنترل موثر بر خطوط مرزی.
- تدوین بسته سیاستی منسجم برای ارتقای زیرساخت‌های امنیت مرزی.
- حداکثر بهره‌وری بهینه از ظرفیت ساختارهای تأثیرگذار بر ارتقای شاخص‌های امنیت مرزی.

دلیل ارائه طرح

- ایجاد نقشه راه منسجم، عملیاتی و زیربنایی برای یکپارچه‌سازی و ارتقای اثربخشی سیاست‌های مرزبانی جمهوری اسلامی ایران.
- پیشگیری از سیاست‌های جزیره‌ای و هزینه‌افزایی فرماندهی مرزبانی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.

مخاطبان طرح

وزارت کشور، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، ستاد کل نیروهای مسلح، شورای عالی امنیت ملی، وزارت اطلاعات، وزارت امور خارجه و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

نکات مثبت طرح

- همسویی با اولویتهای دفاعی اسناد بالادستی کشور مانند اصل یکصد و پنجاه و دوم قانون اساسی مبنی بر حفظ تمامیت ارضی کشور یا بند «۴-۴۵» سیاست‌های کلی برنامه پنجم مبنی بر لزوم ارتقای امنیت پایدار مناطق مرزی.
- تقویت توان ساختارهای انتظامی، امنیتی و اطلاعاتی برای مقابله مؤثرتر با تحرکات ایدایی برخی گروهک‌های تروریستی مانند جندالشيطان، پژاک، گروهک‌های کوموله و منافقین.
- ارتقای شاخص‌های امنیت عمومی مناطق مرزی.
- تقویت اشراف اطلاعاتی نهادهای امنیتی - انتظامی در سرحدات.
- افزایش اثربخشی مدیریت پیشگیرانه تهدیدات ناشی از نبود ساماندهی و نظارت مؤثر بر ورود غیرقانونی اتباع بیگانه.
- مدیریت زمان در شرایط قبل، حین و پس از وقوع بحران‌های نظامی - دفاعی.
- ایجاد فرماندهی متمرکز و یکپارچه برای حفاظت از مناطق مرزی.
- ایجاد انگیزه برای نیروهای مرزبانی با قائل شدن امتیازات ویژه در حدود اختیارات دستگاه‌های اجرایی ماده (۱۴).
- ایجاد ساختاری یکپارچه برای مدیریت متمرکز مناطق مرزی ماده (۸).

نکات قابل تأمل طرح

- براساس این طرح درآمدهای حاصله از تخلفات و جرائم مرزی به حساب فرماندهی مرزبانی واریز خواهد شد، اما با توجه به اینکه بودجه مستقلی برای مرزبانی در نظر گرفته شده است، این تصمیم نمی‌تواند توجیه اقتصادی و قانونی داشته باشد.
- به‌منظور نظارت و کنترل مؤثرتر مرزها توسط فرماندهی مرزبانی، به نحوه کاربست فناوری‌های نوین مانند: امنیت الکترونیکی مناطق مرزی هیچ‌گونه اشاره‌ای نشده است.

نتیجه‌گیری

با توجه به وسعت سرزمینی و افزایش تهدیدات مرزی، ایجاد فرماندهی متمرکز حفاظت از مرزها با هدف مدیریت پیش‌رویدادی تهدیدات مرزی و پیشگیری از وقوع جرائم سازمان‌یافته امری ضروری است. در همین چارچوب طرح تقویت مرزبانی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند خلأهای تقنینی و نظارتی سیاستگذاری حفاظت از مرزها را برطرف کند. علاوه بر این، تشکیل «شورای مرز» به‌منظور تدوین و تنظیم سیاست‌های راهبردی توسعه متوازن در حوزه‌های امنیتی، سیاسی و اقتصادی می‌تواند گام مؤثری در تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله و سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه مبنی بر لزوم ارتقای امنیت پایدار مناطق مرزی ارزیابی می‌شود. هماهنگی و نظارت بر اقدامات دستگاه‌های اجرایی فعال در مرزها از دیگر مزایای این طرح است که امکان واکنش سریع و قاطع به تهدیدات مرزی و پاسخگویی بموقع برای رفع مشکلات مرزنشینان را فراهم می‌کند.